

ARTIKEL 36 VRAGEN

BESTUURLIJKE OPVOLGING

D21.000311
D21.000311

PORTEFEUILLEHOUDER W. Bijman

DATUM 2 februari 2021

ONDERWERP Vragen artikel 36 Reglement van Orde - vragen over participatiewet en steunfraude

Inleiding

De afgelopen week in het nieuws: een vrouw die een bijstandsuitkering heeft moet € 7.000,00 terugbetalen omdat ze iedere maand boodschappen kreeg van haar moeder.

Dit gebeurt vaker in Nederland. Er zijn inmiddels talloze voorbeelden.

Krijgt een kind geld als verjaardagscadeau? Dan moet het dat opgeven als 'inkomsten'. Een keer wat voorschieten voor vrienden en dat via Tikkie terugkrijgen? Ook dat moet je melden. Zodat het kan worden ingehouden op je uitkering.

Dit gebeurt onder de Participatiewet, ingevoerd door kabinet Rutte II. Deze wet verplicht mensen die een uitkering krijgen om elke gift te verantwoorden. Doe je dat niet dan kan een boete volgen. Of erger: stopzetting en terugbetaling van je uitkering.

Op de site van Koggenland is niets terug te vinden over dit thema, behalve de uitbesteding aan WerkSaam. Op de site van WerkSaam staat ook niets over het beleid van de gemeente Koggenland op dit thema.

PVDAGL Koggenland heeft de volgende vragen:

Vraag 1

Hoe wordt in Koggenland de participatie wet uitgevoerd?

Wordt hier de Wijdemeren (zeer strikt) methode gehanteerd of de Amsterdam (ruimer) methode?

Antwoord:

De Gemeenschappelijke Regeling WerkSaam Westfriesland voert voor gemeente Koggenland de Participatiewet uit. Het beleid dat WerkSaam Westfriesland voert is vastgesteld in een beleidsplan waarop alle zeven Westfriesse gemeenteraden hun zienswijze hebben gegeven. Op basis van de kaders in het beleidsplan hebben het Algemeen en Dagelijks Bestuur van WerkSaam Westfriesland diverse beleidsregels opgesteld.

Het beleid van Amsterdam is ruimhartiger, dan dat van WerkSaam Westfriesland. De gemeente Wijdemeren lijkt strenger, hoewel de gemeente inmiddels meer details over de casus bekend heeft gemaakt, waardoor het handelen van de gemeente begrijpelijker is.

In de Participatiewet staan strenge voorwaarden waaraan cliënten die een beroep op bijstand doen moeten voldoen, zoals de inlichtingenplicht. Gemeenten en dus ook WerkSaam Westfriesland zijn verplicht om deze regels te handhaven. Het zijn immers geen “kan-bepalingen”, het moet op grond van de wet.

De wet is natuurlijk nooit dekkend voor alle voorkomende gevallen. Daarom heeft WerkSaam Westfriesland beleidsregels opgesteld om aan te geven hoe zij met bepaalde situaties omgaan. Deze beleidsregels staan gepubliceerd op de website van WerkSaam Westfriesland en op overheid.nl.

Zo heeft WerkSaam Westfriesland ook een beleidsregel over giften. Daarin staat onder andere dat WerkSaam Westfriesland inkomsten van de uitkering aftrekt. Een gift, ontvangst of een schadevergoeding zijn soms inkomen en soms vermogen. Het krijgen van een gift of schadevergoeding of andere ontvangsten heeft niet altijd gevolgen voor het recht op een uitkering. De Participatiewet noemt een aantal schadevergoedingen en ontvangsten, die in ieder geval wel of niet worden vrijgelaten. In de beleidsregel giften staat hoe WerkSaam Westfriesland omgaat met schadevergoedingen en ontvangsten die de Participatiewet niet noemt.

WerkSaam Westfriesland heeft deze beleidsregel recent aangepast naar aanleiding van een casus over een moeder en een dochter met studiefinanciering die een bijdrage aan de huishoudkosten van haar moeder gaf. Dit is een voorbeeld van hoe WerkSaam Westfriesland steeds kritisch naar haar eigen beleidsregels kijkt en naar de gevolgen van haar beleid voor cliënten.

Naast het feit dat WerkSaam Westfriesland kritisch is op haar eigen beleid en de eigen regels, stimuleren WerkSaam Westfriesland haar medewerkers, om niet altijd alleen maar strikt naar de regels te kijken, maar te denken en te handelen naar de doelen van wet- en regelgeving. Dit heet de ‘omgekeerde toets’ en staat beschreven in het beleidsplan van WerkSaam Westfriesland.

Belangrijk uitgangspunt van de Participatiewet is dat je als gemeente, in Westfriesland dus WerkSaam Westfriesland altijd goed naar de individuele casus moet kijken. Daarom kijkt WerkSaam Westfriesland niet alleen vanuit fraudeopsporing naar een casus, maar breder. Dus bijvoorbeeld ook naar (te dure) huisvesting, (risico op) schulden, effecten voor het gezin en gevolgen voor hulpverlening e.d. Iedere situatie is weer anders.

Vraag 2

Indien de participatiewet nu streng wordt uitgevoerd komt er dan op zeer korte termijn een bijstelling, gezien de landelijke actie in de 2e kamer op dit thema?

Antwoord:

Zoals reeds aangegeven bij vraag 1 kijkt WerkSaam Westfriesland ook naar de persoonlijke omstandigheden en niet alleen rigide naar de (eventuele) overtreding. Op basis van ervaringen past het haar beleid ook regelmatig aan. Als er vanuit het Rijk een wijziging van de Participatiewet komt of een aanwijzing hoe WerkSaam Westfriesland met de Participatiewet om kan gaan, zal WerkSaam Westfriesland dit uiteraard meenemen en waar nodig aanpassen in haar beleid en de uitvoering.

Vraag 3

Zijn er in Koggenland inwoners door de uitvoering van de participatiewet gekort op hun uitkering door inhouding, boete, stopzetting of terugbetaling?

En zo ja hoeveel zijn dat er? En om welke bedragen ging dit?

En zijn deze inwoners hierdoor in financiële problemen gekomen?

Antwoord:

WerkSaam Westfriesland heeft aangegeven dat zij deze informatie niet op deze manier uit haar registratiesysteem kan halen. Een volledig overzicht is helaas niet mogelijk. Wel weet WerkSaam Westfriesland dat bij het opleggen van boetes en bij terugvorderingen de cliënten meestal in bezwaar gaan. In 2020 hebben drie inwoners van Koggenland bezwaar gemaakt tegen een boete en vier inwoners hebben bezwaar gemaakt tegen het intrekken, herzien, terugvorderen of beëindigen van hun uitkering. De bedragen kunnen erg variëren en hangen af van de hoogte van de ten onrechte ontvangen bijstand en de duur van de periode waarin de situatie bestaat.

Of inwoners hierdoor in de financiële problemen komen hangt erg af van de persoonlijke situatie. In de meeste gevallen blijft een cliënt gewoon in de uitkering. Tot 1 januari van dit jaar was het zo dat als een cliënt kon aantonen dat hij hoge woonlasten of zorgkosten heeft (en dat kan bijna iedereen in de bijstand) er niet afgelost hoeft te worden op een schuld aan WerkSaam zolang iemand in de bijstand zit. Per 1 januari 2021 zijn de regels over de beslagvrije voet aangepast en gaat de wetgever uit van 5% aflossingscapaciteit. Dat zou in principe van een uitkering te betalen moeten zijn, maar dan moet er natuurlijk niet iets anders misgaan waardoor schulden oplopen, als die er niet al zijn.

Met cliënten die uit de uitkering gaan/zijn is periodiek contact en worden afspraken gemaakt over een betalingsregeling die is afgestemd op het inkomen en de situatie. Ook kan iemand terugkomen op eerder gemaakt afspraken als het inkomen of de situatie wijzigt en kan de betalingsregeling (tijdelijk) verlaagd worden.